

Rozdział 4

Podstawy rachunkowości

Jacek Gad, Ewa Walińska

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie podstawowych informacji na temat systemu informacyjnego rachunkowości. Po jego lekturze Czytelnik będzie potrafił zidentyfikować i wyjaśnić istotę ekonomiczną takich kategorii systemu rachunkowości, jak aktywa, kapitał własny, zobowiązania, przychody, koszty, wpływy i wydatki. Nie powinno również stanowić problemu zdefiniowanie sprawozdania finansowego i wskazanie jego trzech podstawowych składników. Czytelnik powinien również potrafić wskazać wpływ zdarzeń gospodarczych na sprawozdania finansowe oraz znać nadrzędne i uniwersalne zasady rachunkowości finansowej.

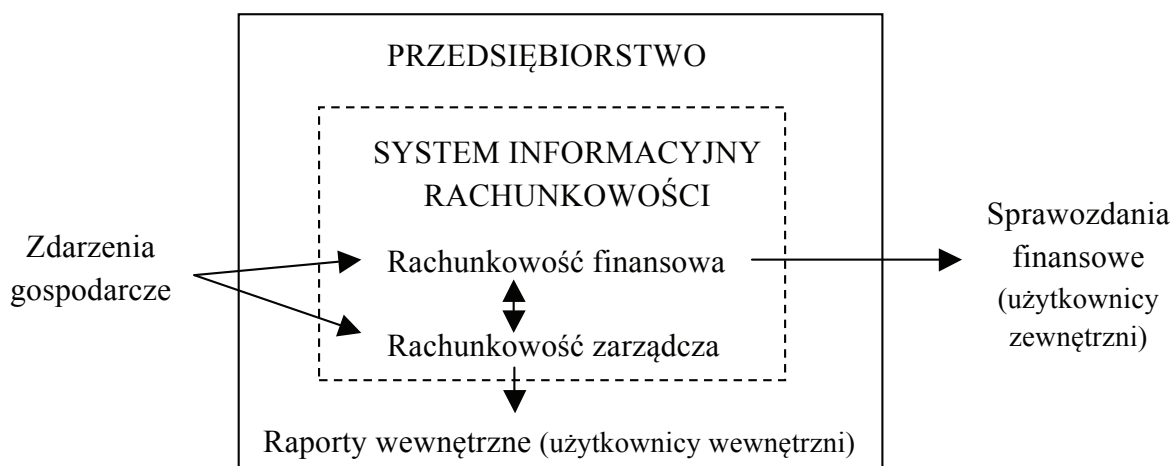
Definicja systemu informacyjnego rachunkowości

Rachunkowość to system informacyjny¹, który „pobiera” dane (w formie dokumentów księgowych) z otoczenia oraz z samego przedsiębiorstwa, następnie przetwarza je i prezentuje w sprawozdaniach finansowych oraz raportach wewnętrznych.

System informacyjny rachunkowości składa się z dwóch podsystemów, tj. rachunkowości finansowej i rachunkowości zarządczej. Rachunkowość finansowa podlega regulacjom prawnym, dotyczy głównie zdarzeń przeszłych, dokonuje pomiaru wartościowego, generuje sprawozdania finansowe przeznaczone przede wszystkim dla zewnętrznych użytkowników. Rachunkowość zarządcza z kolei zaspokaja zasadniczo potrzeby informacyjne zarządzających, nie jest regulowana, koncentruje się na informacjach przeszłych i przyszłych, wykorzystuje również pomiar niefinansowy, generuje raporty wewnętrzne (por. rysunek 4.1).

---

¹ Nie mamy jednak na myśli systemu komputerowego – w tym przypadku chodzi o zasady funkcjonowania.

Rysunek 4.1. Istota systemu informacyjnego rachunkowości

Źródło: opracowanie własne.

Podmioty rachunkowości finansowej

System informacyjny rachunkowości opiera się na ewidencji księgowej, określanej mianem księgowości. W praktyce o konieczności prowadzenia ksiąg rachunkowych decydują cztery podstawowe czynniki²:

- 1) forma prawna jednostki – spółki kapitałowe,
- 2) wielkość obrotów – spółki osobowe, osoby fizyczne, spółki cywilne osób fizycznych po przekroczeniu określonego limitu przychodów (1,2 mln EUR),
- 3) specyfika działalności – jednostki organizacyjne działające na podstawie ustawy *Prawo bankowe*, przepisów o obrocie papierami wartościowymi, kasy oszczędnościowo-kredytowe, fundusze emerytalne,
- 4) źródło finansowania, jakim są środki publiczne z budżetu państwa – gminy, powiaty, województwa i ich związki oraz jednostki, które otrzymują na realizację zadań zleconych dotacje lub subwencje z budżetu państwa czy z budżetu jednostek samorządu terytorialnego.

Użytkownicy informacji generowanej przez system rachunkowości

Wyróżniamy dwie grupy użytkowników systemu rachunkowości: wewnętrznych oraz zewnętrznych. Do użytkowników wewnętrznych zaliczamy w szczególności członków zarządu oraz pozostałe kierownictwo jednostki. Pozostali użytkownicy systemu rachunkowości (akcjonariusze, kredytodawcy, odbiorcy, konkurenci itp.) są użytkownikami zewnętrznymi³.

² Do prowadzenia ksiąg rachunkowych zobowiązane są również oddziały i przedstawicielstwa przedsiębiorców zagranicznych.

³ Do kryteriów podziału użytkowników systemu rachunkowości na wewnętrznych i zewnętrznych zaliczamy: dostęp do informacji, wpływ na kształt systemu rachunkowości oraz odpowiedzialność za informacje pochodzące z systemu rachunkowości.

Źródła regulacji rachunkowości

Podstawowym źródłem regulacji rachunkowości w Polsce jest ustawa o rachunkowości. Jednostki mogą stosować również Krajowe Standardy Rachunkowości. Emitenci papierów wartościowych sporządzający skonsolidowane sprawozdania finansowe muszą stosować zapisy Międzynarodowych Standardów Rachunkowości / Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSR / MSSF), pozostałe jednostki mogą stosować regulacje MSSF.

Składniki sprawozdania finansowego

Wszystkie jednostki prowadzące księgi rachunkowe są zobowiązane do sporządzania trzech składników sprawozdania finansowego – bilansu, rachunku zysków i strat oraz informacji dodatkowej (obejmującej wprowadzenie do sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje i objaśnienia). Jednostki, których sprawozdania finansowe podlegają badaniu przez biegłego rewidenta, sporządzają ponadto rachunek przepływów pieniężnych oraz zestawienie zmian w kapitale własnym.

Badanie sprawozdań finansowych

Jednym z czynników decydujących o tym, że sprawozdania finansowe danej jednostki podlegają badaniu jest rodzaj prowadzonej przez nią działalności. Obowiązkowo swoje sprawozdania muszą poddać badaniu banki, zakłady ubezpieczeń, zakłady reasekuracji, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, jednostki działające na podstawie przepisów o obrocie papierami wartościowymi, o funduszach inwestycyjnych, o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, a także spółki akcyjne. Drugim kryterium decydującym o tym, że sprawozdania finansowe danej jednostki muszą zostać poddane badaniu jest przekroczenie dwóch z trzech wielkości dotyczących zatrudnienia (50 osób), sumy aktywów (2,5 mln EUR) oraz przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów oraz operacji finansowych (5 mln EUR) za poprzedni rok obrotowy.

Definicje podstawowych kategorii systemu rachunkowości

Aktywa to kontrolowane przez jednostkę zasoby majątkowe, o wiarygodnie określonej wartości, powstałe w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych.

Zobowiązania to wynikający z przeszłych zdarzeń obowiązek wykonania świadczeń o wiarygodnie określonej wartości, które spowodują wykorzystanie już posiadanych lub przyszłych aktywów jednostki.

Aktywa netto to różnica między sumą aktywów a sumą zobowiązań. Aktywa netto są równe wartości kapitału własnego na dany moment. Aktywa, zobowiązania i kapitał własny stanowią elementy bilansu (por. tabela 4.1).

Tabela 4.1. Uproszczony bilans na dany dzień

Aktywa	Kapitał własny = Aktywa netto
	Zobowiązania
Suma aktywów	Suma pasywów

Źródło: opracowanie własne.

Przychody to zwiększenie korzyści ekonomicznych w postaci wzrostu wartości aktywów lub zmniejszenia wartości zobowiązań, które prowadzą do wzrostu kapitału własnego lub zmniejszenia jego niedoboru w inny sposób niż poprzez wniesienie środków przez udziałowców lub właścicieli kapitału.

Przykład: spółka Beta otrzymała nieodpłatnie towary, których wartość wiarygodnie oszacowano na kwotę 5000 PLN. Czy powstanie przychód?

Odpowiedź: tak – otrzymane aktywa stanowią przychód, gdyż zwiększają się aktywa i zwiększa się kapitał własny w inny sposób niż poprzez wniesienie środków przez właściciela (por. tabela 4.2).

Tabela 4.2. Uproszczony bilans na dany dzień

Aktywa 5000	↑	Kapitał własny 5000	↑
		Zobowiązania	

Przykład: W spółce Beta przedawniły się zobowiązania w kwocie 4000 PLN. Czy powstanie przychód?

Odpowiedź: tak – w wyniku przedawnienia zobowiązań nie ulega zmianie wartość aktywów, zmniejszają się zobowiązania oraz zwiększa się kapitał własny. Spółka odnosi korzyść dlatego, że nie będzie musiała spłacać długów. Korzyść ta jest przychodem (por. tabela 4.3).

Tabela 4.3. Uproszczony bilans na dany dzień

Aktywa	Kapitał własny 4000	↑
	Zobowiązania 4000	↓

Koszty to zmniejszenie korzyści ekonomicznych w okresie w postaci zmniejszenia wartości aktywów lub zwiększenia wartości zobowiązań i rezerw, które prowadzą do zmniejszenia kapitału własnego w inny sposób niż poprzez pobranie środków przez udziałowców lub właścicieli kapitału.

Przykład: spółka Beta przekazała spółce Alfa nieodpłatnie towary o wartości 5000 PLN. Czy w spółce Beta powstanie koszt?

Odpowiedź: tak – przekazanie nieodpłatne towarów stanowi koszt, gdyż zmniejszają się aktywa i zmniejsza się wartość kapitału własnego, ale inną drogą niż poprzez podział kapitału między właścicieli (por. tabela 4.4).

Tabela 4.4. Uproszczony bilans na dany dzień

Aktywa 5000 ↓	Kapitał własny 5000 ↓
	Zobowiązania

Przychody i koszty stanowią elementy rachunku zysków i strat.

Podstawowe elementy bilansu

Bilans składa się z dwóch głównych grup, tj. aktywów oraz pasywów (źródeł finansowania aktywów). Zgodnie z zasadą równowagi bilansowej aktywa muszą równać się pasywom. Aktywa obejmują dwie podstawowe grupy: aktywa trwałe i aktywa obrotowe.

Aktywa trwałe są wykorzystywane przez jednostkę w okresie dłuższym niż rok. **Aktywa obrotowe** są wykorzystywane przez jednostkę w okresie krótszym niż rok, w trakcie którego jedne aktywa obrotowe przeobrażają się w inne (na przykład środki pieniężne w wyniku transakcji zakupu zamieniane są na materiały, następnie materiały na produkty gotowe, a potem produkty gotowe w wyniku sprzedaży zamieniane są ponownie na środki pieniężne).

Do źródeł finansowania (pasywów) zaliczamy kapitał własny oraz zobowiązania.

Kapitały własne stanowią własne źródło finansowania jednostki. Pochodzą one od właścicieli lub są wypracowane przez przedsiębiorstwo (na przykład zysk netto).

Zobowiązania stanowią obce źródło finansowania i powstają wówczas, gdy dane składniki majątkowe nie zostały sfinansowane kapitałem własnym.

Tabela 4.5. Główne elementy (pozycje) bilansu

BILANS	
Aktywa	Pasywa
A. Aktywa trwałe	A. Kapitał (fundusz) własny
I. Wartości niematerialne i prawne	I. Kapitał (fundusz) podstawowy
II. Rzeczowe aktywa trwałe	II. Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)
1. Środki trwałe	III. Udziały (akcje) własne (wielkość ujemna)
2. Środki trwałe w budowie	IV. Kapitał (fundusz) zapasowy
3. Zaliczki na środki trwałe w budowie	V. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny

Tabela 4.5 cd.

III. Należności długoterminowe	VI. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe
IV. Inwestycje długoterminowe.	VII. Zysk (strata) z lat ubiegłych
V. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	VIII. Zysk (strata) netto
B. Aktywa obrotowe	B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania
I. Zapasy	I. Rezerwy na zobowiązania
1. Materiały	II. Zobowiązania długoterminowe
2. Produkty gotowe	III. Zobowiązania krótkoterminowe
3. Towary	IV. Rozliczenia międzyokresowe
II. Należności krótkoterminowe	
III. Inwestycje krótkoterminowe	
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	
Aktywa razem	Pasywa razem

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o rachunkowości (stan prawny na 1 lipca 2015 r.).

Podstawowe elementy rachunku zysków i strat

Rachunek zysków i strat może być sporządzony w dwóch wariantach (jednostka może je dowolnie wybrać), tj. w wariacie porównawczym lub wariacie kalkulacyjnym. Warianty te różnią się sposobem prezentacji kosztów w działalności operacyjnej. W rachunku zysków i strat można zidentyfikować pewne segmenty działalności (por. tabela 4.6). W punktach od A do F prezentowana jest podstawowa (typowa) działalność operacyjna. W punktach G–H prezentowana jest pozostała działalność operacyjna. Dotyczy ona „nietypowych” zdarzeń związanych z działalnością operacyjną. W punktach J–K prezentowana jest działalność finansowa, odzwierciedlająca skutki działalności inwestycyjnej i finansowej (por. tabela 4.6).

Tabela 4.6. Rachunek zysków i strat

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	
(wariant kalkulacyjny)	(wariant porównawczy)
A. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	A. Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów	I. Przychody netto ze sprzedaży produktów

II. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	II. Zmiana stanu produktów
B. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	III. Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki
I. Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	IV. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów
II. Wartość sprzedanych towarów i materiałów	B. Koszty działalności operacyjnej
C. Zysk (strata) brutto ze sprzedaży (A – B)	I. Amortyzacja
D. Koszty sprzedaży	II. Zużycie materiałów i energii
E. Koszty ogólnego zarządu	III. Usługi obce
F. Zysk (strata) ze sprzedaży (C – D – E)	IV. Podatki i opłaty
	V. Wynagrodzenia
	VI. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia
	VII. Pozostałe koszty rodzajowe
	VIII. Wartość sprzedanych towarów i materiałów
	C. Zysk (strata) ze sprzedaży (A – B)
G. Pozostałe przychody operacyjne	
H. Pozostałe koszty operacyjne	
I. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (F + G – H)	
J. Przychody finansowe	
K. Koszty finansowe	
L. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (I + J – K)	
M. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych	
N. Zysk (strata) brutto (L + M)	
O. Podatek dochodowy	
R. Zysk (strata) netto (N – O)	

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o rachunkowości (stan prawny na 1 lipca 2015 r.).

Typy operacji gospodarczych

Operacja gospodarcza jest zdarzeniem gospodarczym, które wpływa na aktywa (A) jednostki i / lub źródła ich finansowania (P).

Każda operacja gospodarcza wywiera wpływ na co najmniej dwa składniki bilansu, które ulegają zmianie o określoną kwotę. Nie może to jednak spowodować zachwiania równowagi bilansowej ($A = P$). Wyróżniamy cztery typy operacji: A/A, +A/P, -A/P, P/P.

Operacja gospodarcza A/A polega na zmianie wyłącznie w aktywach jednostki. Jeden składnik się zwiększa, a inny zmniejsza o tę samą kwotę. W przypadku operacji A/A nie zmienia się suma bilansowa.

Przykład operacji A/A: uregulowanie przez kontrahenta należności w kwocie 1000 PLN.

Operacja ta spowoduje zmniejszenie należności w bilansie o kwotę 1000 PLN oraz zwiększenie środków pieniężnych o tę samą kwotę (por. tabela 4.7).

Tabela 4.7. Uproszczony bilans na dany dzień

Należności 1000 – 1000 = 0	Kapitał własny 500 $\uparrow$
Środki pieniężne 0 + 1000 = 1000	Zobowiązania 500 $\downarrow$
Suma aktywów 1000	Suma pasywów 1000

Operacja gospodarcza P/P polega na zmianie tylko składników pasywów. Jeden składnik pasywów rośnie, a inny maleje o tę samą kwotę. Suma bilansowa w przypadku tej operacji nie zmienia się.

Przykład operacji P/P: otrzymano fakturę za remont hali produkcyjnej 100 PLN.

Operacja ta spowoduje zwiększenie zobowiązań o kwotę 100 PLN oraz zmniejszenie kapitału własnego o tę samą kwotę. Należy podkreślić, że kapitał własny zmniejszy się za sprawą pewnej sekwencji zdarzeń. W pierwszej kolejności powstanie koszt, który spowoduje zmniejszenie wyniku finansowego, który następnie zmniejszy kapitał własny.

Tabela 4.8. Uproszczony bilans na dany dzień

Środki pieniężne 1000	Kapitał własny 500 – 100 = 400 $\uparrow$
	Zobowiązania 500 + 100 = 600 $\downarrow$
Suma aktywów 1000	Suma pasywów 1000

Operacja gospodarcza +A/P polega na jednoczesnym zwiększeniu składnika aktywów oraz pasywów. Zarówno aktywa, jak i pasywa zwiększają się o tę samą kwotę. Suma bilansowa w przypadku operacji +A/P zwiększa się.

Przykład operacji +A/P: zakup materiałów na kwotę 500 PLN z odroczonym terminem płatności.

Tabela 4.9. Uproszczony bilans na dany dzień

Materiały $0 + 500 = 500$	↔	Kapitał własny 400
Środki pieniężne 1000		Zobowiązania $600 + 500 = 1100$
Suma aktywów 1500		Suma pasywów 1500

Operacja gospodarcza –A/P polega na jednoczesnym zmniejszeniu o tę samą kwotę aktywów i pasywów. Suma bilansowa w przypadku operacji –A/P maleje.

Przykład operacji –A/P: spłacono środkami z rachunku bankowego część zobowiązania handlowego 400 PLN.

Tabela 4.10. Uproszczony bilans na dany dzień

Materiały 500	↔	Kapitał własny 400
Środki pieniężne $1000 - 400 = 600$		Zobowiązania $1100 - 400 = 700$
Suma aktywów 1100		Suma pasywów 1100

Relacje: koszt – wydatek, przychód – wpływ

W rachunkowości koszt i wydatek oraz przychód i wpływ nie są synonimami.

Koszt może być wydatkiem w tym samym okresie sprawozdawczym (na przykład otrzymano fakturę za remont biura i uregulowano ją gotówką), może być również wydatkiem w kolejnym okresie sprawozdawczym (na przykład w grudniu otrzymano fakturę z miesięcznym terminem płatności za remont biura). Koszt może również nie stanowić wydatku – ani w bieżącym okresie sprawozdawczym, ani w kolejnym okresie sprawozdawczym (na przykład amortyzacja środków trwałych). Z drugiej strony wydatek może nigdy nie stanowić kosztu (na przykład spłata części kapitałowej kredytu). Możliwa jest również sytuacja, w której wydatek nie będzie stanowić kosztu w danym okresie sprawozdawczym, natomiast będzie kosztem w kolejnych okresach sprawozdawczych (na przykład wydatek związany z zakupem prenumeraty czasopisma na trzy lata z góry).

Przychód może być wpływem w tym samym okresie sprawozdawczym (na przykład wystawiono fakturę sprzedaży produktów gotowych, która została uregulowana w tym samym okresie sprawozdawczym). Przychód może być również wpływem w kolejnym okresie sprawozdawczym (na przykład wystawiono w grudniu z miesięcznym terminem płatności fakturę sprzedaży produktów gotowych). Należy zauważyć, że w praktyce gospodarczej wyróżniamy przychody, które nigdy nie będą wpływem (na przykład darowizna środka trwałego). Wpływ może nie stanowić przychodu w tym samym okresie (na przykład otrzymana zaliczka na poczet przyszłej

sprzedaży towarów). Wpływ może również nigdy nie być przychodem (na przykład wpływ środków z tytułu zaciągniętego kredytu).

Reasumując, przychody i koszty to elementy rachunku zysków i strat, wpływy i wydatki natomiast są odzwierciedleniem przepływów pieniężnych.

Nadrzędne zasady rachunkowości

Nadrzędne (fundamentalne) zasady rachunkowości to swego rodzaju fundament systemu rachunkowości, dlatego też nie ma od nich odstępstwa. Najbardziej ogólną z nich jest zasada *true and fair view*.

Zasada *true and fair view* oznacza, że jednostki obowiązane są stosować przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, rzetelnie i jasno przedstawiając sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy przedsiębiorstwa.

Zasada kontynuacji działalności to inaczej założenie, że jednostka będzie kontynuować w dającej się przewidzieć przyszłości działalność w niezmnieszonej istotnie zakresie, bez postawienia jej w stan likwidacji lub upadłości.

Zasada memoriałowa obowiązuje do ujęcia w księgach rachunkowych wszystkich osiągniętych przychodów oraz związanych z nimi kosztów dotyczących danego roku obrotowego, niezależnie od terminu ich zapłaty (na przykład należy ujmować w systemie rachunkowości przychód w momencie wystawienia faktury sprzedaży, mimo że płatność nastąpi w późniejszym okresie).

Zasada współmierności przychodów i kosztów oznacza, że do aktywów lub pasywów danego okresu sprawozdawczego należy zaliczyć odpowiednio koszty lub przychody dotyczące przyszłych okresów oraz przypadające na ten okres sprawozdawczy koszty, które jeszcze nie zostały poniesione, co oznacza między innymi ujęcie w bieżącym okresie w bilansie takich pozycji kosztów, które będą poniesione dopiero w przyszłości.

Zasada ostrożności oznacza, że do wyceny poszczególnych składników aktywów i pasywów należy stosować rzeczywiście poniesione na ich nabycie (wytworzenie) ceny (koszty), z zachowaniem zasady ostrożności⁴ (na przykład zmniejszanie wartości środków trwałych o odpisy amortyzacyjne).

Zasada ciągłości oznacza, że przyjęte zasady (politykę) rachunkowości należy stosować w sposób ciągły.

Zasada istotności oznacza, że jednostka może w ramach przyjętych zasad (polityki) rachunkowości stosować uproszczenia (na przykład jednorazowy odpis amortyzacyjny środków trwałych o nieistotnej wartości).

⁴ W szczególności należy w tym celu w wyniku finansowym, bez względu na jego wysokość, uwzględnić: 1) zmniejszenia wartości użytkowej lub handlowej składników aktywów, w tym również dokonywane w postaci odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych; 2) wyłącznie niewątpliwe pozostałe przychody operacyjne i zyski nadzwyczajne; 3) wszystkie poniesione pozostałe koszty operacyjne i straty nadzwyczajne; 4) rezerwy na znane jednostce ryzyko, grożące straty oraz skutki innych zdarzeń.

Kluczowe pojęcia użyte w niniejszym rozdziale: system rachunkowości, sprawozdania finansowe, bilans, rachunek zysków i strat, aktywa, zobowiązania, kapitał własny, aktywa netto, przychody, koszty, operacja gospodarcza, wpływ, wydatek, zasady rachunkowości, ustawa o rachunkowości.

Pytania kontrolne

1. Wymień różnice między rachunkowością zarządczą i finansową.
2. Czy wszystkie spółki kapitałowe są zobowiązane do prowadzenia ksiąg rachunkowych?
3. Czym różnią się przychody od aktywów?
4. Podaj przykład operacji typu A/A.
5. Wskaż typ operacji związany z ujmowaniem w systemie rachunkowości następującego zdarzenia: otrzymano fakturę za energię elektryczną.
6. Podaj przykład wydatku, który nigdy nie będzie kosztem.
7. Na czym polega zasada memoriałowa?

Literatura uzupełniająca

Zagadnienie	Pozycja literaturowa	Strony
Definicja systemu informacyjnego rachunkowości	E. Walińska (red.), <i>Rachunkowość finansowa – ujęcie sprawozdawcze i ewidencyjne</i> , Wolters Kluwer business, Warszawa 2010	19–25
	E. Walińska (red.), <i>Meritum rachunkowości. Rachunkowość i sprawozdawczość finansowa</i> , Wolters Kluwer, Warszawa 2013	22–29
Podmioty rachunkowości finansowej	E. Walińska (red.), <i>Ustawa o rachunkowości. Komentarz</i> , Wolters Kluwer business, Warszawa 2009	18–24
Użytkownicy informacji generowanej przez system rachunkowości	E. Walińska (red.), <i>Rachunkowość finansowa – ujęcie sprawozdawcze i ewidencyjne</i> , Wolters Kluwer business, Warszawa 2010	25–30
	J. Gad, <i>Atrybuty użytkowników wewnętrznych i zewnętrznych systemu informacyjnego rachunkowości – perspektywa asymetrii informacji</i> , „Problemy Zarządzania” 2014, t. 2 (46)	114–128

Źródła regulacji rachunkowości	E. Walińska (red.), <i>Meritum rachunkowości. Rachunkowość i sprawozdawczość finansowa</i> , Wolters Kluwer, Warszawa 2013	108–135
Składniki sprawozdania finansowego	E. Walińska (red.), <i>Rachunkowość finansowa – ujęcie sprawozdawcze i ewidencyjne</i> , Wolters Kluwer business, Warszawa 2010	96–115
Badanie sprawozdań finansowych	E. Walińska (red.), <i>Meritum rachunkowości. Rachunkowość i sprawozdawczość finansowa</i> , Wolters Kluwer, Warszawa 2013	1257–1281
Definicje podstawowych kategorii rachunkowości finansowej	E. Walińska (red.), <i>Meritum rachunkowości. Rachunkowość i sprawozdawczość finansowa</i> , Wolters Kluwer, Warszawa 2013	56–81
Podstawowe składniki bilansu	E. Walińska (red.), <i>Rachunkowość finansowa – ujęcie sprawozdawcze i ewidencyjne</i> , Wolters Kluwer business, Warszawa 2010	173–353
Podstawowe składniki rachunku zysków i strat	E. Walińska (red.), <i>Rachunkowość finansowa – ujęcie sprawozdawcze i ewidencyjne</i> , Wolters Kluwer business, Warszawa 2010	353–390
Typy operacji gospodarczych	E. Walińska (red.), <i>Rachunkowość finansowa – ujęcie sprawozdawcze i ewidencyjne</i> , Wolters Kluwer business, Warszawa 2010	116–120
Relacje: koszt – wydatek, przychód – wpływ	E. Śnieżek, <i>Wprowadzenie do rachunkowości</i> , Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2006	159–161
Zasady rachunkowości	E. Walińska (red.), <i>Rachunkowość finansowa – ujęcie sprawozdawcze i ewidencyjne</i> , Wolters Kluwer business, Warszawa 2010	30–40
	E. Walińska (red.), <i>Meritum rachunkowości. Rachunkowość i sprawozdawczość finansowa</i> , Wolters Kluwer, Warszawa 2013	81–100